

ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ПРОКУРАТУРУ»:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

Станом на 20 травня 2018 року

*За редакцією
доктора юридичних наук, професора,
ректора Національної академії прокуратури України
Михайла Васильовича Лошицького*

Київ
2018

УДК 349.4(477)
ББК 67.9(4Укр)
3 19

Закон України «Про прокуратуру»: науково-практичний коментар. Станом
3 19 на 20 травня 2018 року / кол. авт.; за ред. М.В. Лошицького. – Київ: Видавничий дім
«Професіонал», 2018. – 540 с.

ISBN 978-966-370-367-1

У науково-практичному коментарі надано повне тлумачення Закону України «Про прокуратуру» згідно з чинним національним законодавством.

Основу видання становить постатейне роз'яснення норм цього Закону з урахуванням останніх змін у законодавстві та сучасної прокурорської практики.

Коментар розрахований на прокурорів, кандидатів на посаду прокурора, суддів, адвокатів та студентів вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців у галузі права.

УДК 349.4(477)
ББК 67.9(4Укр)

ISBN 978-966-370-367-1

© Генеральна прокуратура України, 2018
© Національна академія прокуратури України, 2018
© Видавничий дім «Професіонал», 2018

ЗМІСТ

ВІД АВТОРІВ	7
Розділ I. ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ.	8
Стаття 1. Прокуратура.	8
Стаття 2. Функції прокуратури.	13
Стаття 3. Засади діяльності прокуратури	15
Стаття 4. Законодавство про прокуратуру і статус прокурорів.	28
Стаття 5. Здійснення функцій прокуратури виключно прокурорами.	31
Стаття 6. Інформування про діяльність прокуратури.	32
Розділ II. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ	36
Стаття 7. Система прокуратури України	36
Стаття 8. Генеральна прокуратура України	49
Стаття 8-1. Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури	53
Стаття 9. Повноваження Генерального прокурора України	60
Стаття 10. Регіональні прокуратури	62
Стаття 11. Повноваження керівника регіональної прокуратури.	63
Стаття 12. Місцеві прокуратури	65
Стаття 13. Повноваження керівника місцевої прокуратури	66
Стаття 14. Кількісний склад та структура органів прокуратури.	68
Розділ III. СТАТУС ПРОКУРОРА	70
Стаття 15. Статус прокурора	70
Стаття 16. Гарантії незалежності прокурора	75
Стаття 17. Підпорядкування прокурорів та виконання наказів і вказівок	86
Стаття 18. Вимоги щодо несумісності	95
Стаття 19. Загальні права та обов'язки прокурора	99
Стаття 20. Відповідальність прокурора	107
Стаття 21. Посвідчення прокурора	108
Розділ IV. ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА З ВИКОНАННЯ ПОКЛАДЕНИХ НА НЬОГО ФУНКЦІЙ	112
Стаття 22. Підтримання державного обвинувачення в суді	112
Стаття 23. Представництво інтересів громадянина або держави в суді	115
Стаття 24. Особливості здійснення окремих форм представництва інтересів громадянина або держави в суді	131
Стаття 25. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство	137
Стаття 26. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян	147

Розділ V. ПОРЯДОК ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ ПРОКУРОРА ТА ПОРЯДОК ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА З АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСАДИ.	152
Стаття 27. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора	152
Стаття 28. Добір кандидатів на посаду прокурора місцевої прокуратури .	166
Стаття 29. Порядок добору кандидатів та їх призначення на посаду прокурора місцевої прокуратури.	169
Стаття 30. Подання кандидатом на посаду прокурора документів до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів	174
Стаття 31. Кваліфікаційний іспит	181
Стаття 32. Спеціальна перевірка кандидата на посаду прокурора	189
Стаття 33. Спеціальна підготовка кандидата на посаду прокурора.	191
Стаття 34. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади	200
Стаття 35. Призначення на посаду прокурора	202
Стаття 36. Присяга прокурора	203
Стаття 37. Порядок призначення прокурора на тимчасово вакантну посаду .	204
Стаття 38. Порядок переведення прокурора на посаду до іншого органу прокуратури.	206
Стаття 39. Порядок призначення прокурора на адміністративну посаду .	210
Стаття 40. Призначення Генерального прокурора.	217
Стаття 41. Порядок звільнення прокурора з адміністративної посади та припинення його повноважень на цій посаді	219
Стаття 42. Підстави звільнення Генерального прокурора з адміністративної посади та припинення його повноважень на цій посаді .	223
Розділ VI. ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА.	226
Стаття 43. Підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності	227
Стаття 44. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження	239
Стаття 45. Дисциплінарне провадження щодо прокурора	239
Стаття 46. Відкриття дисциплінарного провадження та проведення перевірки дисциплінарної скарги	244
Стаття 47. Розгляд висновку про наявність чи відсутність дисциплінарного проступку прокурора.	251
Стаття 48. Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів у дисциплінарному провадженні стосовно прокурора	258
Стаття 49. Види дисциплінарних стягнень	261
Стаття 50. Оскарження рішення, прийнятого за результатами дисциплінарного провадження	263
Розділ VII. ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА З ПОСАДИ, ПРИПИНЕННЯ, ЗУПИНЕННЯ ЙОГО ПОВНОВАЖЕНЬ НА ПОСАДІ.	267
Стаття 51. Загальні умови звільнення прокурора з посади, припинення його повноважень на посаді	267

Стаття 52. Звільнення прокурора у зв'язку з неможливістю виконувати свої повноваження за станом здоров'я	273
Стаття 53. Звільнення прокурора в разі порушення ним вимог щодо несумісності	276
Стаття 54. Звільнення прокурора в разі набрання законної сили судовим рішенням про притягнення прокурора до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення	277
Стаття 55. Звільнення прокурора в разі неможливості переведення на іншу посаду або відсутності згоди на це у зв'язку з безпосереднім підпорядкуванням близькій особі	280
Стаття 56. Звільнення прокурора у разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього	281
Стаття 57. Звільнення прокурора у разі припинення громадянства України або набуття громадянства іншої держави	282
Стаття 58. Звільнення прокурора в разі подання заяви про звільнення з посади за власним бажанням	284
Стаття 59. Звільнення прокурора з посади в разі неможливості подальшого перебування на тимчасово вакантній посаді	285
Стаття 60. Звільнення прокурора з посади у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури	285
Стаття 61. Припинення повноважень прокурора	286
Стаття 62. Подання про звільнення прокурора з посади	288
Стаття 63. Порядок звільнення з посади Генерального прокурора.	289
Стаття 64. Зупинення повноважень прокурора	290
Розділ VIII. ПРОКУРОРСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОРГАНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ	312
Глава 1. Загальні засади прокурорського самоврядування	312
Стаття 65. Завдання прокурорського самоврядування	312
Стаття 66. Організаційні форми прокурорського самоврядування	313
Глава 2. Органи прокурорського самоврядування	314
Стаття 67. Всеукраїнська конференція прокурорів	314
Стаття 68. Порядок скликання всеукраїнської конференції прокурорів	316
Стаття 69. Обрання делегатів на всеукраїнську конференцію прокурорів.	317
Стаття 70. Порядок проведення всеукраїнської конференції прокурорів	318
Стаття 71. Рада прокурорів України.	322
Стаття 72. Забезпечення діяльності органів прокурорського самоврядування	335
Глава 3. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів	336
Стаття 73. Статус Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів	336
Стаття 74. Склад Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів	338
Стаття 75. Порядок проведення з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ	343

Стаття 76. Припинення повноважень члена Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів	345
Стаття 77. Повноваження Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.	349
Стаття 78. Організація роботи та проведення засідання Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.	355
Стаття 79. Забезпечення діяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів	364
Стаття 80. Національна академія прокуратури України	366
Розділ ІХ. СОЦІАЛЬНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ПОБУТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОКУРОРА ТА ІНШИХ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ	372
Стаття 81. Заробітна плата прокурора.	372
Стаття 82. Відпустка прокурора	377
Стаття 83. Матеріально-побутове забезпечення прокурора	383
Стаття 84. Заходи соціального захисту прокурора	386
Стаття 85. Матеріально-побутове забезпечення та соціальний захист працівників органів прокуратури	388
Стаття 86. Пенсійне забезпечення працівників прокуратури	395
Розділ Х. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ	421
Стаття 87. Особливості забезпечення функціонування прокуратури.	421
Стаття 88. Система забезпечення функціонування прокуратури	422
Стаття 89. Засади фінансування прокуратури	425
Стаття 90. Порядок фінансування прокуратури	428
Стаття 91. Забезпечення потреб прокурора, пов'язаних з його професійною діяльністю	430
Розділ ХІ. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	437
Стаття 92. Міжнародно-правове співробітництво з компетентними органами іноземних держав у сфері кримінального судочинства	437
Стаття 93. Міжвідомчі міжнародні договори України, що укладаються Генеральною прокуратурою України	443
Стаття 94. Порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних міжвідомчих договорів України, що укладаються Генеральною прокуратурою України	447
Розділ ХІІ. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	450
Розділ ХІІІ. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	479
ДОДАТОК до Закону України «Про прокуратуру»	511
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.	537

ВІД АВТОРІВ

У науково-практичному коментарі до Закону України «Про прокуратуру» окреслено доктринальну позицію стосовно положень документа, висвітлено узгоджені наукові погляди та висновки вчених і практиків щодо норм права, які містяться в цьому Законі, порядку їх застосування та зв'язку з іншими актами.

У Законі визначено правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України та деякі питання, пов'язані з діяльністю прокуратури в Україні.

У преамбулі до Закону окреслено межі дії і предмет правового регулювання цього акта. За своєю природою цей акт належить до органічних, що передбачено у ч. 5 ст. 131-1 Конституції України, в якій зазначено, що «дострокове звільнення з посади Генерального прокурора здійснюється виключно у випадках і з підстав, визначених цією Конституцією та законом».

Автори науково-практичного коментаря урахували, що хоча у виданні не пропонуються нові правові норми, але в процесі систематичного застосування він може справити вплив на юридичну практику. Неофіційне тлумачення цього Закону, а це, власне, доктринальне тлумачення, є результатом наукового пошуку із використанням різних методів.

У науково-практичному коментарі здійснено спробу чітко відокремити положення законодавства та погляди вчених на їх застосування, а також тлумачення, які можуть не завжди збігатися з позицією тих чи інших правозастосовних органів.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Влад Сергій Федорович – провідний науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення організації роботи в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України (ст. 87);

Ганова Ганна Олександрівна – старший викладач відділу підготовки та підвищення кваліфікації військових прокурорів Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент (ст. 82);

Гладун Олександр Зіновійович – начальник відділу науково-методичного забезпечення участі прокурорів у кримінальному провадженні Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник (ст.ст. 22, 25, 26, 51–64);

Горзов Анатолій Петрович – заступник начальника відділу підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців органів прокуратури Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук (ст.ст. 43–50);

Долгий Олександр Олександрович – головний науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення організації роботи в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник (ст.ст. 67–70);

Дяченко Валерій Іванович – старший викладач відділу підготовки та підвищення кваліфікації військових прокурорів Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент (ст.ст. 83–85);

Єні Олена Василівна – заступник начальника відділу підготовки та підвищення кваліфікації військових прокурорів Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук (ст. 27);

Козій Василь Васильович – заступник начальника відділу підготовки прокурорів з підтримання державного обвинувачення в суді Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук (ст. 86);

Козьяков Ігор Миколайович – начальник відділу науково-методичного забезпечення прокурорської діяльності поза сферою кримінальної юстиції Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України (ст.ст. 2–6, 23, 24);

Кравчук Валерій Миколайович – заступник начальника відділу підготовки прокурорів з організації роботи в органах прокуратури Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук (ст.ст. 65, 66, 71–80, розділи XII, XIII);

Лотюк Дмитро Петрович – головний науковий співробітник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України (ст.ст. 8–14);

Наулік Наталія Степанівна – начальник відділу підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців органів прокуратури Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент (ст.ст. 1, 7, 15–21, 43–50);

Осадца Ольга Маркіянівна – начальник відділу підготовки прокурорів з організації роботи в органах прокуратури Національної академії прокуратури України (ст.ст. 88–91);

Плотнікова Вероніка Петрівна – начальник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук (ст.ст. 28–42);

Полегенька Олена Русланівна – викладач відділу підготовки та підвищення кваліфікації військових прокурорів Національної академії прокуратури України (ст. 81);

Сапін Олександр Валерійович – заступник начальника відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник (ст.ст. 92–94);

Туркот Микола Семенович – начальник відділу підготовки та підвищення кваліфікації військових прокурорів Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент (ст.ст. 7, 86);

Яценко Наталія Олексіївна – викладач відділу підготовки прокурорів з організації роботи в органах прокуратури Національної академії прокуратури України (ст.ст. 88–91).

Наукове видання

Колектив авторів:

*Влад С.Ф., Ганова Г.О., Гладун О.З., Горзов А.П., Долгий О.О.,
Дяченко В.І., Єні О.В., Козій В.В., Козьяков І.М., Кравчук В.М.,
Лотюк Д.П., Наулік Н.С., Осадца О.М., Плотнікова В.П.,
Полегенька О.Р., Сапін О.В., Туркот М.С., Яценко Н.О.*

**ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ПРОКУРАТУРУ»:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР**

Станом на 20 травня 2018 року

*За редакцією
Лошицького М.В.*

Редактори:

Дьордйчук О.Д.
Зелінська Л.Ю.
Панфілова Н.В.
Помазанова Т.І.
Пономаренко З.В.
Степанюк О.Б.

Дизайн обкладинки

Борисов Б.В.

Верстка

Мальчевська Т.В.

Формат 70x100 1/16

Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman

Ум.-друк. арк. 47,12. Обл.-вид. арк. 46,09

Наклад 500 прим. Зам. № 122/05

Підписано до друку

15.05.2018

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533